

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gromadce

International Scientific Conference

**INFORMATION POTENTIAL OF SOCIO-
ECONOMIC DEVELOPMENT
OF THE STATE AND REGIONS**

April 20th, 2020

Proceedings of the Conference

**Gromadka, Poland
2020**

Organising Committee

Dariusz Pawliszczy, Dr inż., Wójt Gminy Gromadka, Polska;

Anetta Zelińska, Dr. hab., dr. h.c., Profesor, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Polska;

Bożena Kuchmacz, Dr inż., Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gromadce, Polska;

Piotr Paczowski, Doktorant w Katedrze Gospodarki Regionalnej Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w Jeleniej Górze, Polska;

Jerzy Tutaj, Dr, adiunkt w Katedrze Organizacji i Zarządzania Wydziału Informatyki Politechniki Wrocławskiej, Polska;

Turylo Anatolii M., Doctor of Economic Sciences, Professor, Kryvyi Rih National University, Ukraine;

Kovalenko Yuliia, Doctor of Economic Sciences, Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine;

Hutsul Inna, Ph.D in Economics, Associate Professor, Ternopil National Economic University, Ukraine;

Tkachyk Fedir, Ph.D in Economics, Associate Professor, Ternopil National Economic University, Ukraine;

Dmytriv Volodymyr, Ph.D in Economics, Associate Professor, Ternopil National Economic University, Ukraine.

International Scientific Conference Information potential of socio-economic development of the state and regions: Conference Proceedings, April 20, 2020. Gromadka, Poland: GOKiB. 160 pages.

*Each author is responsible for content and formation of his/her materials.
The reference is mandatory in case of republishing or citation.*

ISBN: 978-837-5568-16-6

DOI: 10.5281/zenodo.3776379

© Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gromadce, 2020

CONTENTS

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY	7
<i>Дарій Павлище, Турило Анатолій М., Турило Анатолій А.,</i> НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ І ЗАКОН ЕКОНОМІЧНОГО БАЛАНСУ	7
<i>Желюк Тетяна, Мацик Володимир</i> ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	10
<i>Павлишин Галина</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	14
<i>Христенко Лариса, Чорна Ольга</i> ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ	17
<i>Жуковська Аліна</i> ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	21
<i>Fedorenko Tetiana</i> POST-MATERIALISM AS A CULTURAL EVOLUTION OF ECONOMIC NEEDS.....	25
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES	28
<i>Рожелюк Вікторія, Туркевич Вікторія</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ МИТНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	28
<i>Гурочкіна Вікторія, Кравченко Людмила</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЦІ ЕМЕРДЖЕНТНОГО ТИПУ	31
<i>Продан Ірина</i> АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ РЕКЛАМНО-ГРАФІЧНИМИ ЗАСОБАМИ	37
INVESTMENT POLICY OF THE DIGITAL ECONOMY	42
<i>Бречко Олександр, Воробець Василь</i> АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ ТА ТРЕНДІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	42

Гурочкіна Вікторія

Кандидат економічних наук, доцент
Університет державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна

Кравченко Людмила

Аспірант
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЦІ ЕМЕРДЖЕНТНОГО ТИПУ

Інтеграція національної економіки та промислових підприємств у глобальний простір є складним та непередбачуваним процесом, адже важко забезпечити її ефективне функціонування, особливо інноваційний розвиток. Дослідження концептуальних засад розвитку вітчизняної промисловості є вкрай актуальними питаннями сьогодення. Ускладнює дану задачу перед науковим світом стан непередбачуваності суспільно-економічних явищ та типологія національної економіки, що відноситься до економіки емерджентного типу. Необхідним є визначення та моніторинг латентних проявів емерджентних властивостей національної економіки в цілому, та підприємств промисловості зокрема, які змушені функціонувати в умовах постійних не результативних реформ. Таке середовище характеризується турбулентністю, наявністю економічних загроз та небезпечних суспільно-економічних явищ, що водночас загрожують розвитку національної економіки та економічній безпеці країни.

Теоретичний огляд та еволюцію поняття емерджентності висвітлено науковому доробку зарубіжних та вітчизняних вчених: Воронков О.О., Дяченко К.С., Геселева Н.В., Гребешкова О.М., Лазебник Л.Л., Маргасова В.Г. Методологічні основи та формування механізму взаємодії започаткували К. Л. Морган (1852-1936) та С. Александер, ключові характеристик виділено науковцями Смитом А. та Смитом В. Розроблено систему індикаторів та зазначено складові економіко-математичного моделювання емерджентних властивостей складних економічних систем Войнаренком М., Думанською К. опрацьовано ключові акценти на інноваційному розвитку країн емерджентного типу та визначені характеристики даного типу країни.

Основними компонентами становлення емерджентної економіки є формування в країні наступних блоків, що змінюються під впливом інформаційних технологій для забезпечення надійності, а саме:

фінансовий, соціальний, управлінський, інноваційний [7, с. 247]. На часі Україна залишається далеко позаду від світових інноваційних процесів розвитку та соціального забезпечення [3, с. 38]. Перед вітчизняними підприємствами досить гостро стоїть питання, по-перше, пошуку нових ідей та дієвих методів управління, по-друге, залучення інвестицій та/або диверсифікація фінансових ризиків [2, с. 52].

Лазебник Л.Л. зазначає, що термін «емерджентність», який використовується для позначення типу економічної системи, має подвійне тлумачення. По-перше, як запозичений з типології ринків, що означає «виникаючий», «новий», «такий, що має потенціал для розвитку» він використовується для опису явища, для якого характерні зміни. По-друге, як характеристика процесу змін термін «емерджентність» підкреслює ознаку змін, а саме те, що в емерджентній економіці спрямованість на прогресивні зміни та новації домінує над функціональними ознаками невизначеності [4, с. 2-3].

Войнаренко М. П. стверджує, що емерджентна концепція заснована на застосуванні особливостей діяльності компанії в умовах непередбачуваної появи екологічних проблем, характерних для нестабільних політико-економічних, соціальних, законодавчих та інших факторів [5, с. 3]. Логіка розвитку інноваційних технологій, зокрема цифрових, бізнесу, конкурентоспроможності, повинна формуватись за ієрархією досягнення високих економічних результатів як в галузях національної економіки, так і в запровадженні цифрових технологій [6].

Основним джерелом інноваційного розвитку промислових підприємств та емерджентних властивостей в нестабільному середовищі залишається фінансове забезпечення та активізація фінансових процесів.

Методологія визначення емерджентних властивостей та характеристик економічної системи (підприємства), закладена в дослідженнях поведінкової та експериментальної економіки. Методологія експериментальної економіки обумовлює проведення контрольованих експериментів, що володіють спільними рисами. До різновидів експериментів належать: імітація та моделювання динамічних процесів; формування економічної системи під впливом експериментатора, а економічними агентами виступають індивіди, підібрані відповідно до критеріїв експериментатора.

Поведінкова економіка розглядає нереалістичність психологічних передумов, які змінюють неокласичні моделі. Вона ґрунтується на фундаменті психології (якій притаманний «шлейф» комплексу поведінкових помилок та аномалій) та формування стратегії суб'єкта залежно від стратегічних рішень учасників ринкових відносин.

Починаючи із 2011 року, фінансові ринки Єврозони характеризувались турбулентним становищем. За даними Європейського

банку (ЕВА) серед дев'яносто банків вісім зазнали невдач, не пройшовши стрес-тести. Серед них в критичному стані опинились 5 банків Іспанії, 2 банки Греції та 1 банк Австрії став банкрутом. Наближався до такого становища ще один банк Німеччини Helaba. Крім того, 16 знаходились в наближеному стані до порогових значень банкрутства за версією ЕВА. Сукупний дефіцит капіталу склав 2,5 млрд. євро. Це спонукало до позачергового скликання саміту лідерів країн-членів Європейського Союзу щодо врегулювання несприятливих викликів та емерджентних проявів економіки для посилення економіко-фінансової безпеки Єврозони.

Нестабільність спостерігалась у Сполучених Штатах, проте за останні 5-6 років поступово фінансові умови почали покращуватись. Так у 2017 р. світова фінансова волатильність значно знизилась та відновлюється доступність до міжнародних банківських кредитів. Найвищі результати покращення спостерігаються на фондових ринках. Інвестори проявляють свою зацікавленість не лише до розвинених країн, а до країн, що розвиваються. Проте у 2018 році спостерігаються знову негативні симптоми та посилюється значний рівень нестабільних проявів в економіках, що розвиваються. Така тенденція має двоїстий характер, так як це може вплинути як позитивно, так і негативно на розвиток міжнародної економічної взаємодії та на розвиток національних економік. Несприятливі виклики та загрози національним безпекам Єврозони мають значний вплив на економіку України. Посилення впливу відбулось після євроінтеграційного вибору нашої країни. Фінансове живлення української економіки залежне від Міжнародного валютного фонду та інших фінансових інституцій. Крім того, стан турбулентності національної економіки посилюється військовою агресією Росії (Анексія Криму та антитерористична операція на сході країни). Саме тому розглядаючи емерджентність економіки України, слід почати із виявлення закономірностей та тенденцій функціонування промислових підприємств та взаємозв'язків в системі їх господарювання, як однієї з внутрішніх передумов виникнення емерджентних проявів та викликів. Важливим є оцінювання компонентів та умов ефективної взаємодії і характерних показників та їх параметрів.

Основними напрямками прояву емерджентних властивостей економіки, що змінюються під впливом інформаційних технологій є фінансовий, соціальний, екологічний, управлінський, інноваційний блоки (рис. 1).

В Україні вже впроваджено фінансовий, соціальний, зроблено перші кроки по управлінському блоку змін, проте для досягнення розвитку інноваційного та екологічного блоків залишається нереалізованою значна низка кроків. За умов їх впровадження та ефективної реалізації можливим є досягнення креативної емерджентної економіки.

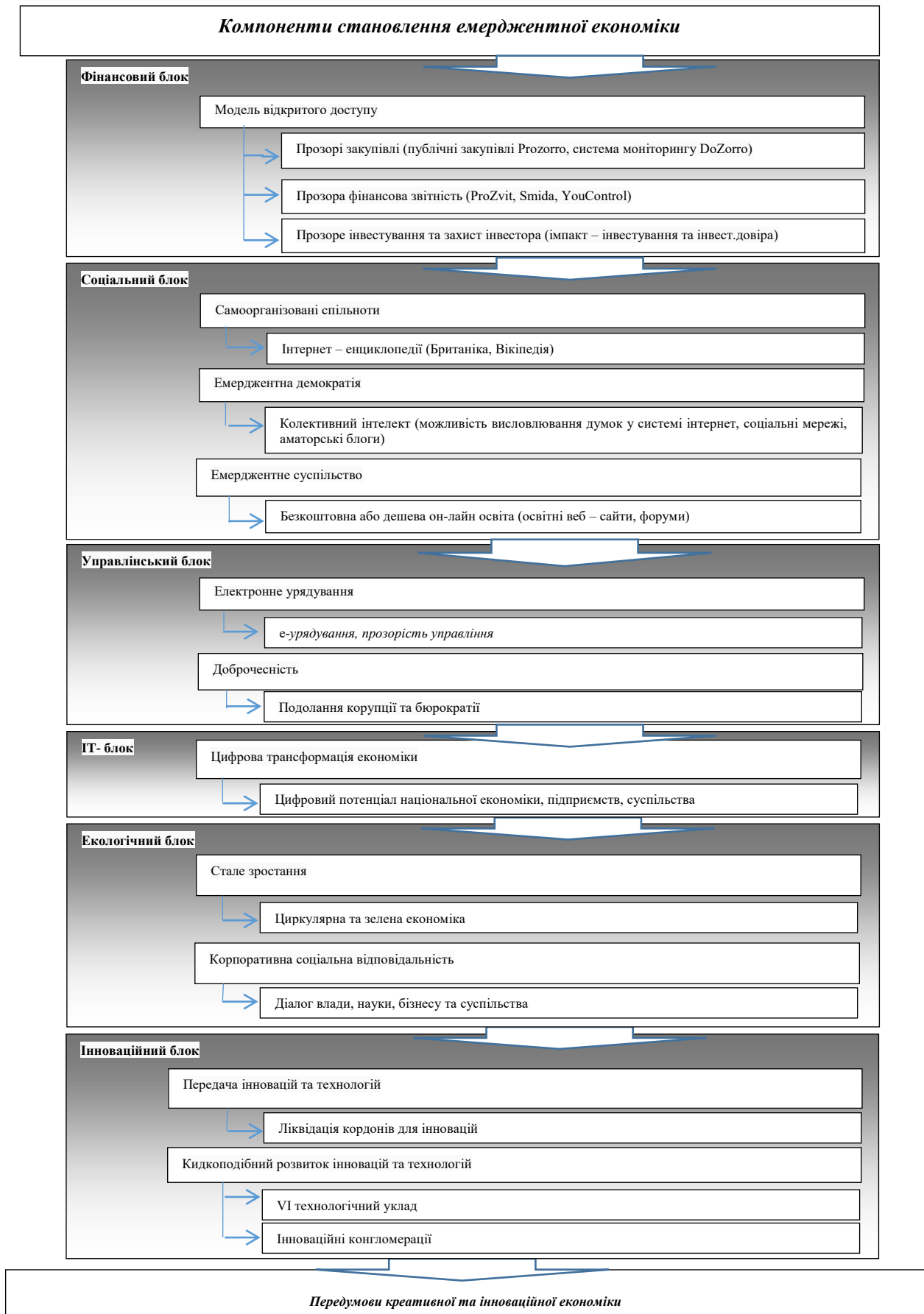

Рис. 1. Компоненти становлення економіки емерджентного типу.
Власна розробка авторів.

Вона має не тільки фінансову та матеріальну цінність, а екологічну і культурну. На засадах емерджентної економіки креативного характеру здійснюється передача знань у всі сектори економіки, що є важливою складовою для інклюзивного розвитку країни.

Для формування емерджентних властивостей економічної системи (країни), слід охарактеризувати основні фактори впливу, що спонукають набувати систему нових якостей та породжують потенціал до розвитку – це інновації та порушення надійності й ризиковість середовища.

Зовнішніми чинниками впливу на емерджентні властивості в економіці та у функціонуванні промислових підприємств є фінансові, валютні, біржові кризи (в світовій економіці) та рейдерські атаки (в Україні). Сьогодні ситуація із рейдерськими практиками в Україні «підживлюється» військовою агресією. Тому розглядаючи емерджентну економіку, на основне місце виходить стан національної безпеки України. Саме він формує середовище функціонування промислових підприємств та мотивацію керівних осіб у прийнятті управлінських рішень. Внутрішніми чинниками впливу на функціонування промислових підприємств в умовах емерджентної економіки є рівні розвитку економічного потенціалу та креативної поведінки індивідуумів.

До складових компонентів становлення емерджентної економіки відносять такі важливі показники як: енергозабезпеченість, матеріало- та фінансову забезпеченість, доступ до дешевих кредитних ресурсів, конкурентоспроможність (країни, галузі, підприємства та продукції), інтелектуалоозброєність, інноваційність, рівень соціального забезпечення та мотивації працівників, вплив виробників на екологію та екологічність продукції, імпортозалежність, технологічну оснащеність і доступність технологій, інформатизація та кібербезпека.

Отже, джерелом інноваційного розвитку промислових підприємств та емерджентних властивостей в нестабільному середовищі залишається фінансове забезпечення процесів. Методологія визначення емерджентних властивостей промислових підприємств закладена в дослідженнях поведінкової та експериментальної економіки. Методологія експериментальної економіки обумовлює проведення контрольованих експериментів, що володіють спільними рисами. Поведінкова економіка розглядає нереалістичність психологічних передумов, які змінюють неокласичні моделі та ґрунтується на фундаменті психології при формуванні стратегії суб'єкта залежно від стратегічних рішень учасників ринкових відносин.

Основними компонентами становлення економіки емерджентного типу є розвиток на наступними напрямками трансформації національної економіки під впливом інформаційних технологій для забезпечення

надійності, а саме: фінансовий, соціальний, екологічний, управлінський, інноваційний.

Література:

1. Гребешкова О.М. Емерджентність у стратегічному процесі підприємства. Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Випуск 22. К.: КНЕУ, 2009. С. 129-137.
2. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 5 (21). С. 51-57.
3. Гурочкіна В.В., Махортов Ю.О. Стратегічні напрями інклюзивного розвитку України. Науково-практичний журнал «Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку». 2018. №17. С. 35-44.
4. Лазебник Л. Л. Фінансові та інтеграційні механізми модернізації економіки емерджентного типу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.01. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2010. 40с.
5. Voynarenko M., Dumanska K. and Ponomaryova N. Formation of company's economic activity context in the strategic positioning process in emergent environment conditions. The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy. Odessa, Ukraine, May 2019. Vol. 65 (2019). URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2019/06/shsconf_m3e22019_04014/shsconf_m3e22019_04014.html
6. Voynarenko M., Hurochkina V., Kovalenko O., Menchynska O. Modeling the impact of innovation policy on the level of development and economic security of the country. Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019). (Ivano-Frankivsk, Polyanytsia village (TC Bukovel), Ukraine, October 24-25, 2019). URL: Homepage: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/mdsmes-19/125919241>
7. Lazebnyk L., Nykytchenko N., Hurochkina V., Kravchenko L. Modeling of Functional Dependence Emergent Qualities of Economic Systems. Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). (Khmelnyskyi, Ukraine, September, 2019). Atlantis Press. Volume 95. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/smtesm-19/125917656>.